

A falu megfojtja a várost.

*

Második, nem javított kiadás.

Éppen egy évvel ezelőtt a közgazdasági rovatban cikket írtunk a főtjelzett címmel, amelyben kifejtettük a városi munka értékek rettenetes hanyatlását a háborus ár-alakulás folytán. Megírtuk, hogy a város kulturája teljesen tönkre megy, mert a városi embereknek az élelmiszerek árának hihetetlen arányu emelkedése folytán most feleannyi jövedelmük van, azonos pénzkereset mellett, mint a háboru előtt volt. Épp egy év telt el azóta, de a falu fojtogatása nem szűnt meg, sőt megerősödött. Az élelmiszerek még drágábbak lettek, mint akkor voltak. Azóta azonban az iparcikkek árában is hallatlan emelkedés állt be. Most már nemcsak a falu fojtogatja a városi fogyasztót, hanem az iparbárók, az árdrágító kereskedők légiója is. Megismételjük azt, amit egy évvel ezelőtt írtunk, csak a mostani adatokat írjuk a tavalyiak helyett.

E sorok írója fővárosi középiskolai tanár. Már nem is a kezdő fokon van a fizetési latorján, hanem a másodikon. Mint ilyen kap évi fizetés fejében:

3000 korona fizetést,
1000 korona lakbért.

Tegyük föl, hogy az 1000 korona lakbér elég a lakásra, illetve a többletet másféle uton-módon mellékkeresettel pótolja. Marad a megélhetésre havi 250 korona. Ebből levonnak adó, nyugdíj, hadbavonultak segélyezésére, stb. címen 27 koronát. Kap tehát minden hónap elsején 223, azaz kettőszázhuszonhárom koronát!

Nézzük már most, hogy mit lehet a falu termékeiből egy tanár havi fizetéséből megvásárolni:

Vehetünk rajta például *19 kilo hitványabb minőségű marhahúst*. Vagy ha úgy tetszik, lehet rajta venni *3, esetleg 4 darab tömött ludat*. Ha nincs ilyen nagy igényünk, vehetünk rajta *23 kilo disznósirt*, föltéve, hogy maximális áron valahol tud kapni. Valóban, kell-e a mai állapotnak jobb jellemzése, mint hogy egy középiskolai tanár, tehát az ugynevezett „jobb“ állású ember, egész havi munkájával meg tud venni a falutól egyetlen marha combjának — a felét, hogy egy napi munkájának fejében nem képes egy kilo disznósirt megvásárolni, hogy *egész évi keresete megtestesül egy pár vizott disznóban!*

De végre nem muszáj husevőnek lenni. Igaz, az orvosi vélemény szerint a sokat ülő, erős szellemi munkával foglalkozó városi embereknek föltétlenül szükséges a husétel. De most kivételes állapotok vannak. Lehet tejjel, tojással, kenyérral táplálkozni. Lássuk, mit lehet ezekből egy tanári fizetésen beszerezni:

Lehet rajta venni Pesten — ha ugyan lehetne — 349 liter tejet, tehát amennyit egy jól tejelő tehén 20 nap alatt ad. Ma már odajutottunk, hogy egy fejőstehén napi termelése sokkal többet ér, mint egy tanár napi munkája.

Avagy számoljunk búzában. Egy mázsa buza ára most 41 korona. A tanár havi fizetésén tehát meg lehet vásárolni 5 méter-mázsa búzát. Vagyis átlagos termés mellett *egy kis földsarok, egy félhektárnnyi terület termését*.

Ha pedig tojásban akarjuk kifejezni a tanári fizetés értékét, a mai vásárcsarnoki ár mellett 669 darab tojást lehet érte kapni, amennyit 23 jó tojós tyúk egy hónap alatt tojik. Huszonhárom tyúk értéktermelése annyi, mint egy tanár keresete.

De lássuk most az érem másik oldalát is. Olyan ruháért, amilyent az ilyenforma „uri proletár“ viselni szokott — amely háboru előtt 80—90 koronába került —, most 200—250 koronát kérnek. *Egész havi fizetését fölemészti egyetlen ruha vásárlása!* Ugyanezt a képet nyerjük, ha a cipő árát vizsgáljuk. Egy tanári fizetésen meg lehetett venni a háboru előtt 10—15 pár ci-

pőt, most 4—5 pár kerül ki belőle, közönséges cipő, mert elegáns cipőért egy párért 100 koronán fölül is elkérnek a cipészek.

Vegyünk egy másik példát. Méhely Kálmán a „Munkáskérdés lényege“ című könyvében, amely a munkabéreket bizonyára inkább a valóságnál magasabbnak, mint alacsonyabbnak tünteti föl, a gépgyárakban 1913-ban alkalmazott 685 öntődei *napszamos* (nem szakmunkás) keresetét napi átlagos négy koronában mutatja ki. Ez havi 25 munkanapot számítva, kerek 100 korona. Ez ma 10 kilo husnak, vagy 250 kgr. búzának, vagy 35 kgr. szőlőnek az ára. Egy puttony szőlő ma annyit ér, mint egy napszamosembernek, családfőtartónak egész havi munkája a háboru előtt. Sajnos, sokkal nagyobb keresettel a hadifölügyelet alatt álló gyári napszamosok most sem dicsekedhetnek.

Vagy nézzük meg a *házi cselédek* sorsát. Ezek ugyan ennivalót és fekvőhelyet kapnak, ezzel szemben készpénzfizetésük nagyon kicsi és a háboru alatt egyáltalán nem emelkedett. Fizetésük 12—40 korona között váltakozik, csak kivételesen ér el 50 koronát. Átlagban 20—30 korona. Nos, egy cselédleánynak ma két teljes hónapig kell tünni és szenvedni, szidást, gorombaságot lenyelni, reggel 6 órától este 10—11-ig talpon lenni, hogy egyetlen pár cipő árát megkeresse.

A városi lakosság zömének reális keresete olyan méretű sülyedést mutat a háboru kitörése óta, amelyre évszázadok óta nem volt példa. Az egész hivatalnokosztály föl a legmagasabb fizetési osztályokig, a kereskedelmi alkalmazottak minden neme, a *munkások tömegei*, a cselédleányok ezrei, mindenki, aki nem földbirtokos vagy hadseregszállító, nyomorog, koplal, lemond minden kulturigényről, csak hogy a maga és családja életét valahogy eltengesse!

A falu megfojtja a várost. Bárha az ipari uzsora is féktelen, a szegény nép számára mégis az élelmiszerezsora a legborzasztóbb. Matta Árpád agrárius ellenzéki képviselő ugyan nemrég kiszámította képviselőházi beszédében, hogy minden ember évente körülbelül 100 kilogramm búzát fogyaszt, aminek az ára csak 20 koronával emelkedett, ellenben két pár új eszmára van szüksége, ami 120 korona kiadástartományt jelent. Matta agrárius barátunknak nincs igaza. Mert a megélhetéshez nem csak a 100 kilo kenyérgabona kell, hanem zsir, hus, tej, burgonya, bab, káposzta, stb. is. Számítalan, minden országban megejtett statisztikai fölvétel bizonyítja, hogy a munkásság, általában a kisjövedelmű emberek, jövedelmüknek 50—60 százalékát *költik élelemre*, körülbelül 20 százalékot lakásra, 5—8 százalékot fűtésre és csak körülbelül 10 százalékot ruházatra, a maradványt egyéb iparcikkekre és kulturális kiadásokra. Matta ügyes agrárius demagógnak bizonyult, amidőn úgy állította be a dolgot, hogy a buza drágulása csak 20 koronával, a csizma drágulása ellenben 120 koronával sújtja a fogyasztót. De ebben nincs igaza. Bármennyire utáljuk is a hadikonjunkturát kihasználó mindenféle iparosuzsorásokat, akik az élelmiszerdrágaság hánytorgatásával igyekeznek elterelni a figyelmet saját hasznukra folytatott uzsorájukról, azt a tényt viszont, hogy a szegény ember béke idején már keresetének 50—60 százalékát költötte élelemre és legfőljebb 10—15 százalékot iparcikkekre, semmiféle agrárius demagógiával eltüntetni nem lehet. Igenis, a mi nyomoruságunk főoka a falu, a földmivelés javára bekövetkezett rettenetes jövedelemelőadás. *A falu megfojtja a várost:* ezt, sajnos, — minden agrárius demagógiával szemben fönn kell tartanunk.

FŐVÁROSI OLVASÓINKHOZ! Fölkérjük előfizetésünket, hogy a lapkézbesítésre vonatkozó esetleges panaszokat mindenkor elsősorban a kiadóhivatallal közöljék (Telefon: József 3—31 és József 3—32, hajnali 1/2 órától csak József 3—31 hívható), mert a másutt leadott panaszok csak cikésre, esetleg egyáltalán nem jutnak hozzánk. Címváltozás esetén kérjük mindig a régi lakcímet megadni. A kiadóhivatal.